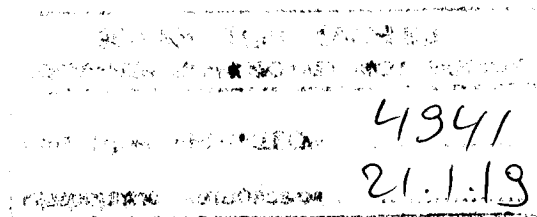

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΑΦΑΔΟΣ

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΝΔ , Α΄ ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΝΗΣΩΝ

210-4221037, fax: 210-4100328, email: katsafados@gmail.com

Ε Ρ Ω Τ Η Σ Η

Προς : Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού

Θέμα: Στην τύχη του έχει αφεθεί το Ναυάγιο των Αντικυθήρων.

Σε ναυάγιο για τη χώρα φαίνεται ότι εξελίσσεται η υποθαλάσσια αρχαιολογική έρευνα στα Αντικύθηρα. Κι αυτό γιατί οι έρευνες έχουν σταματήσει εδώ και μήνες, εξαιτίας διαμάχης μεταξύ των εμπλεκόμενων, με αποτέλεσμα όλο αυτό το διάστημα ο αρχαιολογικός θησαυρός να είναι εκτεθειμένος σε άμεσο κίνδυνο για πάσης φύσεως φθορά, ζημιά ή ακόμη και κλοπές.

Όλα ξεκίνησαν με την μετάθεση από τη θέση της προϊσταμένης της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων της διευθύντριας της έρευνας των Αντικυθήρων κας Αγγελικής Σίμωση, στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας, σε μία κρίσιμη για την έρευνα στιγμή. Η δε πρώην έφορος Ευβοίας πήρε τη θέση της στην Εφορεία Εναλίων.

Αυτό έδωσε την προσχηματική ευκαιρία στον υποβρύχιο αρχαιολόγο, επιστημονικό συνεργάτη του σουηδικού Πανεπιστημίου Lund και μέλος της Αργώ AMKE, Brendan Foley, να επιχειρήσει σταδιακά, με διάφορες κινήσεις, να οικειοποιηθεί την ανασκαφή και να την φέρει υπό την επίβλεψη ξένων φορέων και οργανισμών. Μάλιστα, λέγεται ότι οι ξένοι συνεργάτες της ανασκαφής, πέρα από τις «περίεργες» κινήσεις τους δεν φρόντισαν να επωφεληθεί ούτε η χώρα, ούτε και οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού από μια σειρά πλεονεκτήματα που θα μπορούσε να αποκομίσει η πατρίδα. Επίσης, δεν τήρησαν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις απέναντι στις προβλεπόμενες διαδικασίες. Δεν υπήρξε καμία επιστημονική δημοσίευση ή προβολή της αρχαιολογικής έρευνας από την πλευρά τους, όπως δεν υπήρξε και καμία συνδρομή στις εγκαταστάσεις και το προσωπικό της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων. Ακόμα, δεν παρουσιάστηκε κατανομή του επιστημονικού έργου, καθώς οι ξένοι συνεργάτες της ανασκαφής επέμεναν εξ αρχής στη χρήση αλλοδαπών επιστημόνων, ακόμη και στις εργασίες συντήρησης των ευρημάτων, δηλαδή σε έναν τομέα, στον οποίο η χώρα μας διαθέτει τεράστια εμπειρία.

Τον περασμένο Μάιο μάλιστα, ο Foley προχώρησε, καταγγέλλοντας μονομερώς την Αργώ ΑΜΚΕ, θέτοντάς την σε εκκαθάριση (με εκκαθαριστή τον ίδιο...) και εκφράζοντας την πρόθεση για μεταβίβαση των περιουσιακών της στοιχείων – συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων σε εικόνες και εφευρέσεις- στο Σουηδικό Ινστιτούτο, ή το Πανεπιστήμιο Lu nd, ιδρύματα που δεν έχουν σχέση με υποθαλάσσιες έρευνες. Αντιδρώντας οι άλλοι εταίροι της Αργώ, στρέφονται κατά του Foley, αιτούμενοι την απομάκρυνσή του από το ρόλο του εκκαθαριστή, ενώ ζητούν προσωρινά μέτρα για την προστασία του υλικού, ώστε να μην τεθεί υπό τον δικό του έλεγχο.

Την ίδια ώρα, εκμεταλλευόμενοι την παντελή έλλειψη ελέγχου και απόδοσης ευθυνών που επικρατεί, ιδιώτες και φορείς Έλληνες και ξένοι, με την πρωτοβουλία στελεχών της ίδιας της υπηρεσίας ΕΕΑ, ιδρύουν αίφνης διάφορες Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες, με καθαρά ερευνητικούς στόχους, οι οποίες αναλαμβάνουν την οργάνωση και διεκπεραίωση των εναλίων ερευνών της Κρατικής Υπηρεσίας, με πλήρη αδιαφάνεια. Δηλαδή συμβαίνει το εξής πρωτοφανές: αυτοί που εποπτεύουν τις διαδικασίες για το ελληνικό κράτος, είναι αυτοί που φαίνονται να ανήκουν ως μέλη και σε ΜΚΟ που χρηματοδοτούνται από το ελληνικό κράτος. Δηλαδή και εποπτεύουν και συμπράττουν!

Πέραν των εσωτερικών προβλημάτων, ένας από τους μεγάλους κινδύνους που αντιμετωπίζει το ναυάγιο είναι πάντα το ενδεχόμενο λεηλασίας από καταδυόμενους αρχαιοκάπηλους. Σε βάθος 55 μέτρων, παραμένει ευάλωτο και απέναντι σε πιθανές φθορές από την απουσία της επιστημονικής διαχείρισης του. Μάλιστα, ο δήμαρχος Κυθήρων, Στράτος Χαρχαλάκης, έκοψε να ζητά από την πολιτεία την αξιοποίηση εξειδικευμένου προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, τόσο του Πολεμικού Ναυτικού όσο και του Λιμενικού Σώματος απλώς διότι διαθέτει ενδείξεις -αν μη τι άλλο- ότι η απειλή είναι απολύτως υπαρκτή.

Όπως ήταν φυσικό, με αυτό το αλαλούμ που επικρατεί και μπροστά στον κίνδυνο οικειοποίησης της έρευνας από ξένους συνεργάτες, οι χορηγοί και υποστηρικτές της έρευνας απέσυραν το ενδιαφέρον τους για στήριξη, μέχρι να αλλάξουν οι διαμορφωμένες συνθήκες. Προϋπόθεση των χορηγιών ήταν η ανάδειξη και διεθνής προβολή των ευρημάτων μέσω οπτικοακουστικού υλικού και βέβαια η επιστημονική αρχειοθέτηση του υλικού προς όφελος της επιστημονικής έρευνας για τη χώρα.

Να σημειωθεί ότι η ανακάλυψη του ναυαγίου έλαβε χώρα το 1900 από Συμιακούς δύτες-σφουγγαράδες και η πρώτη έρευνα και ανέλκυση του μεγαλύτερου μέρους του φορτίου του έγινε το αμέσως επόμενο έτος (1901). Μεσολάβησαν 75 χρόνια μέχρι την δεκαετία του 1970, οπότε στο ναυάγιο διενεργήθηκε για πρώτη φορά και ανασκαφή από τον πασίγνωστο ωκεανολόγο Cousteau, υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Πολιτισμού και ανελκύστηκαν ακόμη κάποια αντικείμενα από το πολύτιμο φορτίο του, όπως κάποια μικρά χάλκινα αγαλματίδια. Από το 2012 και μετά, υπό την επίβλεψη της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού έγινε συστηματικότερη αποτύπωση του χώρου του ναυαγίου και ήλθαν στην επιφάνεια σπουδαία: ευρήματα, όπως μέλη αγαλμάτων, ένα χάλκινο δόρυ, με αποκορύφωμα το 2016, οπότε τα σκελετικά κατάλοιπα που ανελκύστηκαν, συμπεριλήφθηκαν στα 10 σημαντικότερα ευρήματα της χρονιάς. Ας σημειωθεί επίσης, ότι το μέχρι σήμερα, ανελκυσθέν πλουσιότατο φορτίο του ναυαγίου, εκτέθηκε για δύο

περίπου χρόνια στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών. Δυστυχώς η έκθεση παρά την τεράστια επιτυχία, η οποία είχε αποτέλεσμα την ευρύτατη προβολή της χώρας διεθνώς, έκλεισε διότι ήταν ... προσωρινή!

Οι ανησυχίες των κατοίκων με όλη αυτή την εξέλιξη έχουν ενταθεί με τον Δήμαρχο του νησιού να επισημαίνει πως το πρόγραμμα "Επιστροφή στα Αντικύθηρα" αποτελεί τη μοναδική ίσως ευκαιρία αποτροπής της ερήμωσης του μικρού νησιού, ενώ το ίδιο το ναυάγιο έχει τεράστια εθνική σημασία για τη χώρα μας.

Επειδή η υποθαλάσσια αρχαιολογική έρευνα στα Αντικύθηρα πρέπει να ξεκινήσει πάλι,

Επειδή δεν είναι δυνατόν ένας εθνικός αρχαιολογικός θησαυρός να αφήνεται στην τύχη του απέναντι σε φθορές και αρχαιοκάπηλους,

Επειδή η συνέχιση των ερευνών υπό τις υπάρχουσες συνθήκες αλληλοκινητηριοτήτων μεταξύ των εμπλεκόμενων, την καθιστά παντελώς αναξιόπιστη απέναντι στους χορηγούς,

Επειδή η πολιτεία οφείλει να εξασφαλίσει τη διαφάνεια των διαδικασιών,

Επειδή η ανέλκυση και η ανάδειξη του Ναυαγίου των Αντικυθήρων αποτελεί τη μοναδική ίσως ευκαιρία αποτροπής της ερήμωσης του μικρού νησιού,

Επειδή τα ευρήματα του ναυαγίου έχουν τεράστια πολιτιστική αξία και η χώρα μας δεν έχει αξιοποιήσει και δεν έχει προβάλει όσο θα έπρεπε το «εθνικό κεφάλαιο» των Αντικυθήρων,

Επειδή το ΥΠΠΟΑ έχει ήδη στα χέρια του έναν θησαυρό και ένα ισχυρότατο "brand name" και αντί να τον αξιοποιήσει, ασχολείται με τα ιδιοτελή συμφέροντα, τις φιλοδοξίες και τις έριδες προσώπων, ξένων και Ελλήνων.

Ερωτάται η κα Υπουργός:

1. Τι πρόκειται να πράξει, προκειμένου να εξασφαλίσει τη συνέχιση των ερευνών και να προστατευθεί το «εθνικό κεφάλαιο» των Αντικυθήρων προς όφελος της χώρας;
2. Για ποιο λόγο δεν έχουν δοθεί τα πλήρη, επίσημα στοιχεία για την αρχαιολογική έρευνα στην Εφορεία;
3. Ποιος είναι ο λόγος που επιχειρείται η απομάκρυνση της καταξιωμένης αρχαιολόγου και επί 10 έτη προϊσταμένης της ΕΕΑ κας Σίμωσιν από την διεύθυνση της έρευνας του ναυαγίου των Αντικυθήρων, ενώ μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί διαδοχικές Υπουργικές Αποφάσεις που της αναθέτουν την διεύθυνση;
4. Ποιος ήταν ο λόγος που τα προσωρινά μέτρα που ζητήθηκαν από την Αργώ ΑΜΚΕ για την προστασία του υλικού, ώστε να μην τεθεί υπό τον έλεγχο του αρχαιολόγου Brendan Foley δεν έγιναν δεκτά;
5. Για ποιο λόγο, ενώ η νομοθεσία για την Πολιτιστική Χορηγία (Ν. 3525/2007, ΦΕΚ Α' 16/ 26.01.2007) και ο Οργανισμός του ΥΠΠΟΑ (ΠΔ 4/2018, ΦΕΚ Α' 7/22-1-2018) προβλέπουν

να διαχειρίζεται τα κονδύλια από δωρεές και χορηγίες το ίδιο το ΥΠΠΟΑ και η αρμόδια Εφορεία, στην πράξη η διαχείριση γινόταν από ΜΚΟ, χωρίς να γνωρίζει τίποτα το ΥΠΠΟΑ και η αρμόδια Εφορεία; Ποιος είχε τον έλεγχο;

6. Για ποιο λόγο επιχειρείται τώρα η παραχώρηση από το ΥΠΠΟΑ της άδειας παραγωγής ντοκιμαντέρ για το ναυάγιο των Αντικυθήρων σε αλλοδαπό παραγωγό, προτεινόμενο από τον κ. Foley και τους συνεργάτες του, παρά τις αντιρρήσεις της διευθύντριας της κας Σίμωση και με την θετική εισήγηση της Εφορείας Εναλίων προς το ΥΠΠΟΑ και το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο;
7. Πώς είναι δυνατόν στελέχη της ίδιας της υπηρεσίας που εποπτεύουν την έρευνα για λογαριασμό του δημοσίου να είναι και μέλη ΜΚΟ που έχει αναλάβει την οργάνωση και διεκπεραίωση των εναλίων ερευνών;
8. Μελετά την αξιοποίηση εξειδικευμένου προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, τόσο του Πολεμικού Ναυτικού όσο και του Λιμενικού Σώματος για την προστασία του ναυαγίου;
9. Τι πρόκειται να πράξει, προκειμένου να προβάλει τα ανελκυσθέντα ευρήματα του Ναυαγίου; Πρόκειται να μεριμνήσει το Υπουργείο για τη μόνιμη έκθεση του ναυαγίου των Αντικυθήρων στο Εθνικό Μουσείο, γεγονός που θα συνέβαλε τα μέγιστα και στο διηνεκές στην παγκόσμια προβολή της Ελλάδας και θα αποδείκνυε έμπρακτα το ενδιαφέρον του ΥΠΠΟΑ για τον μοναδικό αυτό θησαυρό;

Ο Ερωτών Βουλευτής

Πειραιάς, 21 Ιανουαρίου 2019

Κώστας Κατσαφάδος

Βουλευτής Α' Πειραιώς & Νήσων